

SỞ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO HÀ NỘI

HƯỚNG DẪN HOẠT ĐỘNG CHUYÊN MÔN

Môn học: Giáo dục quốc phòng và an ninh năm học 2023-2024

(Ban hành kèm theo Công văn số /SGDDĐT-GDTrH ngày tháng 9 năm 2023 của Sở Giáo dục và Đào tạo Hà Nội)

Sở Giáo dục và Đào tạo hướng dẫn hoạt động chuyên môn môn Giáo dục quốc phòng và an ninh cấp trung học phổ thông năm học 2023-2024 cụ thể như sau:

A. NHIỆM VỤ CHUNG

1. Triển khai thực hiện Chương trình Giáo dục phổ thông 2018 (GDPT 2018) ban hành kèm theo Thông tư số 46/2020/TT-BGDĐT ngày 24/11/2020 về việc ban hành chương trình môn Giáo dục quốc phòng và an ninh cấp trung học phổ thông đối với môn GDQPAN lớp 10, lớp 11; đồng thời tiếp tục thực hiện Chương trình GDPT 2006 đối với môn GDQPAN lớp 12; bảo đảm hoàn thành chương trình năm học đáp ứng yêu cầu về chất lượng giáo dục.

2. Bảo đảm an toàn trường học; chủ động, linh hoạt thực hiện kế hoạch năm học để sẵn sàng ứng phó hiệu quả với thiên tai, dịch bệnh.

B. MỘT SỐ NHIỆM VỤ CỤ THỂ

1. Xây dựng kế hoạch dạy học

Các tổ chuyên môn xây dựng Kế hoạch giáo dục môn GDQPAN, bao gồm Kế hoạch dạy học của tổ, nhóm chuyên môn và kế hoạch bài dạy của từng giáo viên; Kế hoạch dạy học của tổ, nhóm chuyên môn phải được trao đổi, thảo luận và thống nhất trong tổ chuyên môn, được lãnh đạo nhà trường phê duyệt, xác nhận trước khi thực hiện và là căn cứ để triển khai kế hoạch bài dạy của từng giáo viên, thanh tra, kiểm tra. Kế hoạch giáo dục phải phù hợp với điều kiện thực tiễn của nhà trường, của địa phương, bảo đảm yêu cầu thực hiện các nội dung cốt lõi, các nội dung thực hành.

Tổ nhóm chuyên môn xây dựng kế hoạch tổ chức thao giảng theo định kỳ để tuyển chọn giáo viên dự thi giáo viên dạy giỏi môn GDQPAN cấp trường, cụm trường, cấp Thành phố; tập trung xây dựng nghiên cứu các giải pháp, xây dựng kế hoạch nâng cao chất lượng dạy học môn học GDQPAN trong thời kỳ đất nước đang thực hiện cuộc cách mạng 4.0, hiện đại hóa, công nghiệp hóa.

2. Hoạt động dạy và học

Chương trình môn học GDQPAN được xây để bố trí giảng dạy theo PPCT cả năm học, các bài lý thuyết dạy theo PPCT, các bài thực hành dạy tập trung theo lớp, dứt điểm theo bài (không quá 3 tiết/buổi/tuần);

Ngoài việc tổ chức hoạt động dạy và học chính khóa theo đúng PPCT môn học GDQPAN của Bộ GDĐT quy định, khuyến khích các nhà trường chủ động, sáng tạo, vận dụng linh hoạt các mô hình mới, nhân tố mới trong công tác tổ chức cho học sinh tham gia các hoạt động ngoại khóa, ngoài giờ lên lớp, kỹ năng sống,

trải nghiệm sáng tạo gắn với nội dung GDQPAN thông qua các hình thức sinh hoạt dưới cờ, câu lạc bộ, trò chơi, diễn đàn, sân khấu tương tác, tham quan dã ngoại, hội thi, hoạt động nhân đạo, tình nguyện, lao động công ích, sân khấu hóa, thể dục thể thao... tạo sân chơi phù hợp với tâm sinh lý lứa tuổi học sinh ở cấp THPT nhằm phát triển phẩm chất, năng lực toàn diện cho học sinh.

Năm học 2023-2024, triển khai hoạt động thi giáo viên dạy giỏi môn GDQPAN được tiến hành từ cấp trường, cụm trường và cấp Thành phố nhằm tìm kiếm phát hiện các hạt nhân điển hình xuất sắc, nhân tố mới, mô hình mới; từ đó làm cơ sở tổ chức triển khai, phổ biến nhân rộng tại các cơ sở giáo dục trên địa bàn Thành phố.

3. Công tác bảo đảm cơ sở vật chất, trang thiết bị, đồ dùng, trang phục học tập

Các trường THPT tiến hành kiểm kê, rà soát toàn bộ danh mục cơ sở vật chất, thiết bị đồ dùng dạy học môn học GDQPAN theo quy định tại Thông tư số 19/2022/TT- BGDĐT ngày 22/12/2022 thay thế cho Thông tư số 01/2018/TT- BGDĐT ngày 26/01/2018 của Bộ trưởng Bộ GDĐT ban hành danh mục thiết bị dạy học tối thiểu môn học GDQPAN trong các trường TH, THCS, THPT. Xây dựng kế hoạch mua sắm bổ sung đầy đủ, quản lý chặt chẽ, khai thác sử dụng hiệu quả và bảo đảm an toàn.

Tổ, nhóm chuyên môn (có môn học GDQPAN) cần tham mưu quyết liệt, đúng trúng với Ban Giám hiệu nhà trường về việc triển khai hoạt động tự làm, mua sắm trang thiết bị đồ dùng học tập; do môn học GDQPAN là môn học đặc thù do vậy việc bảo đảm đủ trang thiết bị, đồ dùng dạy học, trang phục học tập thống nhất là cơ sở quyết định đến chất lượng, hiệu quả từng tiết học, bài học, môn học.

II. ĐỔI MỚI PHƯƠNG PHÁP DẠY HỌC

1. Đa dạng hóa các hình thức dạy học như: Dạy học trên lớp, dạy học tại thực địa và tổ chức các hoạt động ngoại khóa, thực hiện nghiêm túc quy chế chuyên môn (giảng dạy, kiểm tra, thi, đánh giá xếp loại học sinh, chấn chỉnh kịp thời những thiếu sót trong tổ chức thực hiện; sử dụng hiệu quả thiết bị, đồ dùng dạy học.

2. Thực hiện đổi mới phương pháp dạy học sâu rộng hơn, triệt để hơn, theo hướng phát triển năng lực, phẩm chất của học sinh. Giáo viên chủ động thiết kế giáo án linh hoạt, khoa học, sắp xếp hợp lý các hoạt động học tập; phối hợp tốt giữa làm việc cá nhân và theo nhóm... Bài giảng của giáo viên tránh dàn trải, xác định mục tiêu bài học cần xác định được những đơn vị kiến thức cơ bản, trọng tâm và tập trung các phương pháp, phương tiện và tổ chức có hiệu quả các hoạt động học tập của học sinh, làm nổi bật kiến thức trọng tâm, tạo điểm nhấn cho bài giảng, giúp học sinh theo dõi tập trung, có định hướng không gây tâm lý chán nản, căng thẳng, mệt mỏi.

3. Đẩy mạnh việc vận dụng dạy học giải quyết vấn đề, các phương pháp thực hành trong bộ môn GDQPAN; bảo đảm cân đối giữa việc truyền thụ kiến thức, rèn luyện kỹ năng và định hướng thái độ, hành vi cho học sinh; tích cực ứng dụng công

nghệ thông tin phù hợp với nội dung bài học. Tăng cường liên hệ thực tiễn để tăng tính hấp dẫn của bài giảng, giúp học sinh dễ dàng hiểu bài và thấy được kiến thức sách vở gắn gũi với cuộc sống. Chú trọng mục tiêu giáo dục tư tưởng đạo đức, định hướng thái độ, hành vi cho học sinh. Xây dựng hệ thống câu hỏi hợp lý phát triển tư duy của học sinh. Tăng cường ra các câu hỏi tạo điều kiện để học sinh được bày tỏ quan điểm, chính kiến ngay trong giờ học.

4. Đối với đội ngũ giáo viên GDQPAN cần tích hợp việc đổi mới phương pháp dạy học, đẩy mạnh việc ứng dụng công nghệ thông tin trong giảng dạy, sưu tầm và cho giới thiệu cho học sinh xem tranh ảnh, các đoạn phim tư liệu liên quan đến bài học, tạo sân chơi lành mạnh cho học sinh đan xen sau những tiết học, hoặc tổ chức hội thao cấp trường cho học sinh có cơ hội thi đua với nhau tạo hứng thú trong học tập môn GDQPAN. Bổ sung các loại giáo trình, sách báo, tài liệu tham khảo trong hệ thống thư viện và các nguồn khác như trên các phương tiện thông tin đại chúng, mạng Internet... tài liệu tham khảo phải được cập nhật thường xuyên. Thường xuyên tra dồi giáo án, bài giảng, rèn luyện kỹ năng kết hợp linh hoạt các phương pháp dạy học; không ngừng nâng cao tri thức chuyên môn, bổ sung tri thức thực tiễn để vận dụng vào nội dung dạy học. Giáo viên vững vàng về tri thức chuyên môn, tri thức thực tiễn và kỹ năng sư phạm là cơ sở để đổi mới và áp dụng nhiều phương pháp dạy học đạt chất lượng, hiệu quả cao hơn.

5. Đổi mới trong công tác thiết kế bài giảng khoa học, hiệu quả, có điểm nhấn, áp dụng công nghệ thông tin, giáo án điện tử tích cực nghiên cứu, bổ sung, cập nhật những thông tin, tư liệu mới vào bài giảng mở rộng thông tin phù hợp với lứa tuổi học sinh, sinh viên một cách sinh động. Từ đó, lôi cuốn học sinh tập trung lắng nghe, tìm hiểu nghiên cứu về các thông tin mới được giáo viên truyền đạt mở rộng cho phép trong phạm vi tiết học, bài học, tạo sự hấp dẫn hơn so với tài liệu sách giáo khoa. Phân tích, lý giải, minh họa những nội dung mới và phải gắn nội dung đó với một số vấn đề thực tiễn đã hoặc đang diễn ra trong cuộc sống, để một mặt làm sáng tỏ nội dung lý luận khoa học, mặt khác nhằm hiện thực hóa lý luận trong thực tiễn giúp học sinh dễ hiểu và thấy được giá trị thực của lý luận.

6. Tiếp tục sử dụng phương pháp thuyết trình vì đặc thù của các môn học mang tính giáo dục, nội dung trừu tượng đòi hỏi có sự phân tích, lý giải của giáo viên. Phương pháp thuyết trình là phương pháp tối ưu để giáo viên tuyên truyền, giáo dục tư tưởng, đạo đức, lối sống, lý tưởng cách mạng, tính nhân văn, nhân đạo cho học sinh. Tuy nhiên, phương pháp thuyết trình cần được đổi mới bằng cách kết hợp chặt chẽ và linh hoạt với phương pháp vấn đáp và phương pháp nêu vấn đề và phải tăng cường hướng dẫn học sinh tự học để có thể chuyển từ việc giáo viên thuyết trình sang kết hợp cả người dạy và người học thuyết trình. Giờ lên lớp giáo viên cần gần gũi, nắm bắt tâm tư nguyện vọng của người học, tạo không khí thoải mái trong lớp học. Tuy nhiên cần duy trì ở mức độ phù hợp nhằm giữ vững kỷ cương, nề nếp.

7. Sử dụng phương pháp vấn đáp, đàm thoại nhằm kích thích tư duy, sáng tạo của học sinh kết hợp chặt chẽ, linh hoạt với phương pháp khác. Học sinh kết thúc phần trả lời nội dung, giáo viên, giảng viên tiếp tục có những câu hỏi chất vấn, hoặc khuyến khích các học sinh khác đặt câu hỏi chất vấn để yêu cầu giải thích,

làm rõ nội dung. Giáo viên là người hỗ trợ, phân tích, lý giải cuối cùng để giúp học sinh, làm rõ và đưa ra khẳng định cuối cùng vấn đề nhận thức đó.

8. Tăng cường hiện thực hóa nội dung tri thức cơ bản trong sách giáo khoa để làm sinh động nội dung bài giảng, thu hút sự chú ý của học sinh tức là phải gắn lý luận khoa học với thực tiễn sinh động để giải thích, chứng minh, phải tăng cường đưa các vấn đề thực tiễn về đời sống chính trị, kinh tế, văn hóa-xã hội, quốc phòng và an ninh vào từng nội dung dạy học. Thường xuyên cập nhật bổ sung tri thức thực tiễn, thu thập các thông tin thực tiễn có liên quan đến nội dung bài học để vận dụng, dẫn dắt học sinh nhận thức và giải quyết các vấn đề đó.

III. ĐỔI MỚI HÌNH THỨC TỔ CHỨC DẠY HỌC

1. Thành lập nhóm học tập ngay từ buổi đầu dạy học bộ môn và duy trì đến hết môn học. Mỗi nhóm từ 3-4 học sinh có nhóm trưởng. Giáo viên hướng dẫn cách thức tổ chức học nhóm, phân công nhiệm vụ và phải có biện pháp kiểm tra chặt chẽ quá trình học tập của các nhóm ngay tại lớp và tự học ở nhà. Không nên thành lập nhóm học tập quá đông vì sẽ dẫn đến hiện tượng nhiều học sinh tham gia làm việc nhóm nhưng lại được hưởng điểm như những học sinh tích cực khác, điều này dẫn đến sự mất công bằng trong học tập.

2. Giao nội dung bài học cho học sinh chuẩn bị trước trong sách giáo khoa và tài liệu liên quan khác về các chủ đề cần nhận thức và giải quyết trong thực tiễn. Có kế hoạch rõ ràng, giao nhiệm vụ và hướng dẫn học sinh chuẩn bị trước theo từng nội dung, từng chủ đề, khuyến khích học sinh phát triển nội dung sâu hơn, hình thức đa dạng hơn. Phương pháp trên giúp học sinh vừa phải tham khảo sách giáo khoa, tìm kiếm tài liệu qua đó mà rèn luyện được các kỹ năng nghiên cứu, tự học, trình bày logic, diễn đạt trước tập thể,...

IV. ĐỔI MỚI TRONG KIỂM TRA, ĐÁNH GIÁ KẾT QUẢ

1. Các đơn vị thực hiện theo Thông tư số 58/2011/TT-BGDĐT ngày 12/12/2011 của Bộ GDĐT về việc ban hành Quy chế đánh giá, xếp loại học sinh trung học cơ sở và trung học phổ thông; Thông tư số 26 /2020/TT-BGDĐT ngày 26/08/2020 của Bộ Giáo dục và Đào tạo sửa đổi, bổ sung một số điều của Quy chế đánh giá, xếp loại học sinh trung học cơ sở và học sinh trung học phổ thông ban hành kèm theo Thông tư số 58/2011/TT-BGDĐT ngày 12 /12/2011 của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo; Thông tư 22/2021/TT-BGDĐT ngày 20/7/2021 của Bộ GDĐT... và Thông tư 09/2021/TT-BGDĐT ngày 30/3/2021 của Bộ GDĐT...;

2. Tích cực đổi mới kiểm tra, đánh giá theo hướng chú trọng đánh giá năng lực, phẩm chất, chú trọng đánh giá quá trình học tập của học sinh. Ngoài đánh giá qua các bài kiểm tra định kì cần chú trọng các hình thức khác như: đánh giá trên lớp; đánh giá bằng hồ sơ; đánh giá bằng nhận xét; tăng cường hình thức đánh giá thông qua sản phẩm dự án; bài thuyết trình, tập luyện... Các hình thức kiểm tra, đánh giá đều hướng tới phát triển năng lực của học sinh; coi trọng đánh giá để giúp đỡ học sinh về phương pháp học tập, động viên sự cố gắng, hứng thú trong quá trình học. Việc kiểm tra, đánh giá không chỉ là việc xem học sinh học được cái gì mà quan trọng hơn là biết học sinh học như thế nào, có biết vận dụng không; kết

hợp kết quả đánh giá trong quá trình giáo dục và đánh giá tổng kết cuối kỳ, cuối năm học.

3. Khi ra đề kiểm tra phải rà soát chương trình đảm bảo bám sát chuẩn kiến thức, kỹ năng. Xây dựng ma trận cho các đề kiểm tra 1 tiết, học kỳ. Khi chấm bài kiểm tra phải có phần nhận xét, động viên sự cố gắng tiến bộ của học sinh. Chú ý hướng dẫn học sinh đánh giá lẫn nhau và biết tự đánh giá năng lực của mình. Cần tăng cường đặt câu hỏi mở, đòi hỏi học sinh phải vận dụng tổng hợp kiến thức, kỹ năng và được trình bày chính kiến của bản thân. Với các bài kiểm tra cuối học kì, cuối năm, dành 50% lượng kiến thức làm bài cho các nội dung thông hiểu, vận dụng kiến thức môn học vào cuộc sống.

4. Kiểm tra đánh giá kết quả môn học GDQPAN học sinh đều phải được kiểm tra đánh giá kết quả ghi vào sổ điểm, học bạ và tham gia tính điểm trung bình các môn học của học kỳ và cả năm. Đa dạng hóa hình thức lấy điểm, kiểm tra định kỳ bằng cách kết hợp cả điểm kiểm tra tự luận với điểm vấn đáp, điểm thuyết trình kết quả tự học, học nhóm... tại lớp. Đồng thời người giáo viên cần thực sự linh động, sáng tạo trong việc đánh giá kết quả đối với học sinh để vừa khuyến khích vừa định hướng cho học sinh phải tự học tập, tự nghiên cứu.

V. HOẠT ĐỘNG BỒI DƯỠNG CHUYÊN MÔN

1. Công tác bồi dưỡng chuyên môn mỗi giáo viên GDQPAN cần thực hiện tốt các hoạt động tự bồi dưỡng để nâng cao trình độ chuyên môn, nghiệp vụ, hiểu biết xã hội nhằm đáp ứng nhu cầu hiểu biết ngày càng cao của học sinh. Kết hợp hoạt động tự bồi dưỡng của từng giáo viên với các buổi sinh hoạt chuyên đề của tổ, nhóm. Tích cực tham gia viết sáng kiến kinh nghiệm, chú ý nâng cao chất lượng khoa học của các bản sáng kiến kinh nghiệm tránh hình thức hóa và đối phó. Tham gia đầy đủ các hoạt động bồi dưỡng chuyên môn do cấp trên tổ chức. Các giáo viên được giao nhiệm vụ phụ trách tổ, nhóm; bồi dưỡng đội tuyển giáo viên, học sinh có thành tích tốt tham gia hội thi, hội thao các cấp cần tham gia những buổi sinh hoạt chuyên đề riêng nhằm bổ sung và hoàn thiện kiến thức.

2. Duy trì nghiêm việc sinh hoạt chuyên đề và sinh hoạt chuyên môn nâng cao chất lượng của các buổi sinh hoạt bằng các hoạt động cụ thể như: trao đổi về giáo án: Tập trung vào những bài dài, bài khó, bài có kiến thức liên môn với các môn học khác trong chương trình; đồ dùng, tư liệu dạy học, các kỹ năng khai thác phần mềm dạy học, những kinh nghiệm thực tiễn trong việc đổi mới phương pháp. Tổ, nhóm cùng nhau thống nhất những nội dung kiến thức trọng tâm cơ bản của từng bài, thống nhất các giáo án dự giờ, thao giảng, đề cương ôn tập... Tập trung đổi mới sinh hoạt chuyên môn của tổ/nhóm chuyên môn thông qua hoạt động nghiên cứu bài học, việc dự giờ không chỉ nhận xét giáo viên mà chủ yếu thông qua việc quan sát, nhận xét hoạt động học tập của học sinh để từ đó điều chỉnh việc tổ chức dạy học của giáo viên.

3. Thực hiện tốt chế độ bồi dưỡng giờ dạy và trang phục GDQPAN cho giáo viên thực hiện theo Thông tư Liên tịch số 15/2015/TTLT-BGDĐT-BLĐT BXH-BQP-BCA-BNV-BTC ngày 16/7/2015 về việc Quy định chế độ, chính sách đối với cán bộ quản lý, giáo viên, giảng viên GDQPAN.

4. Nhà trường chỉ đạo các giáo viên môn GDQPAN và học sinh phải trang bị SGK GDQPAN để tham khảo phục vụ việc giảng dạy và học tập. Có kế hoạch mua sắm, trang bị đầy đủ sách giáo khoa, sách bài tập, sách giáo viên cho giáo viên bộ môn; bổ sung thiết bị dạy bộ môn bảo đảm đúng qui định, đáp ứng yêu cầu nâng cao chất lượng giảng dạy và học tập bộ môn GDQPAN.

5. Tổ chức cho đội ngũ giáo viên bộ môn nghiên cứu, sử dụng thành thạo thiết bị giảng dạy GDQPAN để triển khai giảng dạy và học tập đạt yêu cầu, chấm dứt tình trạng thầy đọc, trò chép; quản lý chặt chẽ thiết bị dạy học môn GDQPAN.

6. Các nhà trường tổ chức kiểm tra, rà soát toàn bộ danh mục, số lượng thiết bị dạy học môn GDQPAN tiến hành mua sắm bổ sung, sử dụng hiệu quả thiết bị máy bắn tập MBT-03. Lập hồ sơ quản lý trang thiết bị, có kế hoạch quản lý, sử dụng có hiệu quả, kho cất thiết bị GDQPAN phải thực hiện theo đúng các quy định an toàn về phòng chống cháy nổ.

7. Bảo đảm an toàn cho học sinh trong tổ chức thực hành môn GDQPAN, nhằm bảo đảm an toàn tuyệt đối cho người, vũ khí trang thiết bị và các phương tiện vật chất khác. Không được tự mang các loại thiết bị, dụng cụ khác, hóa chất tự chế vào lớp học. Trước, trong và sau giờ lên lớp, giáo viên phải bao quát lớp, kiểm tra chặt chẽ các loại thiết bị sử dụng trong giờ dạy, nếu phát hiện học sinh tự mang theo những thiết bị tự chế như súng, lựu đạn, đạn thật, đạn diễn tập, ...phải kịp thời xử lý để đảm bảo an toàn tuyệt đối trong học tập.
